

<i>Naam van de praktijk</i>	Voorbeeld-protocol Voorbehouden handelingen	
<i>Logo van de praktijk</i>	Protocolnummer:	Versie:
	Auteur:	Vaststellingsdatum:
	Beheerder (naam):	Herzieningsdatum:
	Bestemd voor (functie(s)):	
Disclaimer	Er zijn geen rechten te ontleen aan het gebruik van de protocollen ten aanzien van de accreditering. Het is een hulpmiddel.	

LET OP: Dit document wijst op de wet BIG en diens wettelijke verplichtingen.

NHG-geaccrediteerde praktijken dienen te beschikken over werkafspraken waarin welke handelingen, en eventuele aparte aanwijzingen, aan wie wordt gedelegeerd.

Daarnaast wordt volgens vastgestelde afzonderlijke protocollen per handeling gewerkt.

Het verrichten van voorbehouden handelingen

De wet verklaart dat de arts voor alle voorbehouden handelingen zelfstandig bevoegd is.

Hij of zij mag andere beroepsbeoefenaars wel opdracht geven om voorbehouden handelingen te verrichten, onder strikte voorwaarden.

Voorwaarden voor het verrichten van voorbehouden handelingen

De Wet BIG onderscheidt voor het verrichten van voorbehouden handelingen drie categorieën bevoegden.

- Zelfstandig bevoegden

(o.a. artsen, huisartsen)

- Functioneel zelfstandig bevoegden

Verpleegkundigen (BIG-geregistreerd) hebben een functionele zelfstandigheid. Dit betekent dat zij de deskundigheid bezitten om bepaalde voorbehouden handelingen zelfstandig uit te voeren, zonder toezicht of tussenkomst van de opdrachtgever. Het gaat hierbij om een totale beroepsgroep. Zij zijn echter nooit bevoegd om zelf de indicatie te stellen.

Handelingen kunnen zijn;

- het geven van subcutane, intramusculaire en intraveneuze injecties;
- het verrichten van een katheterisatie van de blaas bij een volwassene;
- het inbrengen van een maagsonde of infuus (en inbrengen van medicijnen per infuus);
- het verrichten van een venapunctie.

De opdrachtgever (arts) mag de opdrachtnemer (verpleegkundige) een dergelijke opdracht alleen geven als aan wettelijk vastgestelde criteria is voldaan.

- Niet-zelfstandig bevoegden

Indien aan de gestelde voorwaarden uit de Wet BIG is voldaan, mogen ook andere beroepsgroepen beroepsmatig voorbehouden handelingen uitvoeren, in opdracht van een zelfstandig bevoegde.

Zij zijn echter ook nooit bevoegd om een indicatie te stellen.

ZIE SCHEMA:

Opdrachtgever (arts)	Opdrachtnemer (alle beroepsbeoefenaren)
1. Deskundig en bekwaam om de te indiceren opdracht te geven	1. In (bij voorkeur schriftelijke) opdracht handelen
2. Voor zover redelijkerwijs nodig:	2. Handelen overeenkomstig de gegeven aanwijzingen
- Aanwijzingen geven	

- Toezicht verzekeren	
- Mogelijkheid tot tussenkomst verzekeren	
3. De bekwaamheid van de opdrachtnemer vaststellen	3. Beschikken over de bekwaamheid om de handeling uit te voeren

Wat betekent toezicht en tussenkomst?

Of toezicht en tussenkomst door de arts noodzakelijk is en in welke vorm, verschilt per situatie.

- De arts kan direct toezicht houden door op de plaats van de handeling zelf aanwezig te zijn en zo nodig in te grijpen en de handeling over te nemen.
- De arts is altijd telefonisch bereikbaar om zo nodig aanvullende aanwijzingen of opdrachten te geven.

*Aanwijzingen van de arts betreffen in het algemeen het observeren van de patiënt en het handelen bij complicaties. Het kan ook gaan om specifieke voorschriften bij het uitvoeren van een voorbehouden handeling.

Wat is voor zover redelijkerwijs nodig?

Aanwijzingen, toezicht en tussenkomst zijn niet in iedere situatie nodig.

Het is in eerste instantie een taak en een plicht van de arts dit te bepalen. Hierbij zijn de complexiteit van de handelingen of de situatie, de kans op complicaties en/of bijwerkingen belangrijke overwegingen. Daarnaast kan ook de opdrachtnemer aangeven dat toezicht of tussenkomst door de arts gewenst is.

Bekwaamheid

Bekwaamheid wordt bepaald door het hebben van kennis, als wel het beschikken over de vereiste deskundigheid/vaardigheid.

Kennis over de techniek van de handeling, het doel van de handeling, de anatomie, de risico's (contra-indicaties) voor- en nazorg en eventuele complicaties en hoe te handelen bij eventuele complicaties. Vaardigheid/deskundigheid met betrekking tot de uitvoering van de handeling en de bijkomende activiteiten (beslissen, interpreteren, communiceren, attitude, enzovoort).

Bekwaamheid is dus meer dan het technisch juist uitvoeren van de handeling. Bekwaamheid wordt gezien binnen een bepaalde context; de situatie van de patiënt op dat moment. De wet BIG stelt geen eisen aan de wijze waarop de bekwaamheid behaald is.

Een beroepsopleiding geeft geen garantie voor bekwaamheid.